

ANNALES
UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA
LUBLIN — POLONIA

VOL. XXXVI, 19

SECTIO C

1981

Instytut Biologii UMCS
Zakład Zoologii

Krystyna BOCHEN

Mszyce (*Homoptera*, *Aphidomorpha*) okolic Łęcznej (woj. lubelskie)

Тля (*Homoptera*, *Aphidomorpha*) окрестностей Ленчны (Люблинское воеводство)

Aphids (*Homoptera*, *Aphidomorpha*) from the Vicinity of Łęczna
(Lublin voivodeship)

Dotychczasowy stan badań środkowowschodniej Polski pod względem afidofaunistycznym rażąco odbiega od stanu znajomości występowania mszyc w innych rejonach naszego kraju. Badania tych terenów są również uzasadnione spodziewanymi zmianami, jakie będą zachodzić w związku ze zmianą struktury gospodarczej. Prace górnicze i inwestycje towarzyszące na terenie Lubelskiego Zagłębia Węglowego spowodują nieuniknione zmiany w istniejącym stanie środowiska przyrodniczego, co z pewnością odbije się na jakościowych i ilościowych stosunkach w afidofaunie. Mszyce związane są bowiem ściśle z szatą roślinną, a większość z nich to monofagi (2).

Praca niniejsza jest przyczynkiem do poznania składu gatunkowego mszyc obszarów leżących w sąsiedztwie centralnej części Lubelskiego Zagłębia Węglowego. Stanowiska, z których gromadzono materiały, usytuowane są w trzech regionach fizjograficznych Lubelszczyzny (1): Pojezierzu Łęczyńsko-Włodawskim, Obniżeniu Dorohuckim i Równinie Łuszczowskiej.

W wyniku badań, prowadzonych w latach 1975—1978, stwierdzono występowanie 144 gatunków i podgatunków (w tym 23 nowych dla Lubelszczyzny), co stanowi ok. 21% znanych dotychczas mszyc z Polski (3). Ten niewielki odsetek stwierdzonych gatunków w porównaniu z afidofauną reszty kraju nie świadczy o ubóstwie afidofauny tych terenów, a jest wynikiem niewielkich obszarów objętych badaniami. Fakt ten nasuwa wniosek o konieczności prowadzenia dalszych badań.

Publikacja niniejsza stanowi część cyklu badań nad owadami środkowowschodniej Polski, prowadzonych przez zespół pracowników Zakładu Zoologii UMCS pod kierunkiem doc. dra hab. Zdzisława Cmolucha, któremu tą drogą serdecznie dziękuję.

Za życzliwą pomoc przy oznaczaniu niektórych gatunków składam serdeczne podziękowanie prof. drowi hab. Henrykowi Szelegiewiczowi. Dziękuję również mgr Zofii Stączek za pomoc przy oznaczaniu roślin żywicielskich.

SYSTEMATYCZNY WYKAZ ZEBRANYCH GATUNKÓW

Adelgidae

1. *Adelges tardus* (D r e y f.). Wesołówka — las, 10 IV 1976, na pąkach wiosennych *Picea abies*, założycielki rodu otulone wydzieliną woskową.

Phylloxeridae

2. *Phylloxera coccinea* (v. H e y d.). Wesołówka — las, 2 VII 1976, na dolnej stronie liści *Quercus petraea*, bezskrzydłe dzieworódki.

Pemphigidae

3. *Schizoneura lanuginosa* H t g. Zawieprzyce — park, 27 VII 1976, w wielkich galasach na *Ulmus minor*, uskrzydłone i bezskrzydłe dzieworódki otulone watowatą wydzieliną woskową.

4. *Schizoneura patchiae* (B ö r n. et B l u n c k). Wesołówka — las, 2 VI 1976, w skręconych w gniazda liściach *Ulmus minor*, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

5. *Pachypappa vesicalis* K o c h.* Zawieprzyce — park, 17 VI 1977, na dolnej stronie zgalasowanych liści *Populus alba*, założycielki rodu z larwami.

Anoeciidae

6. *Anoecia corni* (F.). Ciechanki Krzesimowskie — zbocze kserotermiczne, 19 V 1975, na młodym pędzie i dolnej stronie liści *Cornus sanguinea*, założycielki rodu i uskrzydłone dzieworódki odwiedzane przez mrówki.

Phyllaphididae

7. *Glyphina betulae* (L.). Wesołówka — las, 19 V 1975, 26 VI 1976, na szczytach najmłodszych gałązek i młodych liściach *Betula pendula*, nieliczne uskrzydłone dzieworódki odwiedzane przez mrówki.

8. *Drepanosiphum platanoidis* (S c h r.). Zawieprzyce — park, 6 IX 1977, na dolnej stronie liści *Acer platanoides*, uskrzydłone dzieworódki.

9. *Phyllaphis fagi* (L.). Ciechanki — przydroże, 5 X 1978, na dolnej stronie liści *Fagus silvatica*, uskrzydłone i bezskrzydłe dzieworódki.

* Gwiazdką oznaczono gatunki nowe dla Lubelszczyzny.

10. *Symydobius oblongus* (v. Heyd.). Wesołówka — brzeg lasu, 8 VII 1976, na korze rocznych gałązek *Betula pendula*, liczne kolonie bezskrzydłych i uskrzydłonych dzieworódek, odwiedzane przez mrówki.
11. *Callipterinella calliptera* (Htg.). Nadrybie — łąka, 5 VII 1978, na wierzchołkach młodych gałązek i liściach *Betula pendula*, uskrzydłone dzieworódki odwiedzane przez mrówki.
12. *Calaphis flava* Mordv. Nadrybie — łąka, 13 VI 1978, na dolnej stronie liści *Betula pendula*, pojedyncze bezskrzydłe dzieworódki.
13. *Betulaphis quadrituberculata* (Kalt)*. Wesołówka — las, 21 VIII 1976, na dolnej stronie liści *Betula pendula*, bezskrzydłe dzieworódki.
14. *Eucallipterus tiliae* (L.). Wesołówka — las, 8 VII 1975; Zawieprzycy — park, 12 VIII 1975, na dolnej stronie liści *Tilia cordata*, uskrzydłone dzieworódki.
15. *Tuberculatus annulatus* (Htg.). Wesołówka — las, 8 VII 1975, na dolnej stronie liści *Quercus petraea*, pojedyncze uskrzydłone dzieworódki i larwy barwy żółtej.
16. *Myzocallis coryli* (Goetze). Wesołówka — brzeg lasu, 8 VII 1975, 20 VII 1976, na dolnej stronie liści *Corylus avellana*, rozproszone uskrzydłone dzieworódki.
17. *Pterocallis alni* (De Geer). Wesołówka — łąka, 20 VII 1976, na dolnej stronie liści *Alnus glutinosa*, nie tworzące kolonii uskrzydłone dzieworódki.

Chaitophoridae

18. *Periphyllus aceris* (L.). Zawieprzycy — park, 16 VI 1976, na dolnej stronie liści *Acer platanoides*, nieliczne diapauzujące larwy.
19. *Periphyllus lyropictus* (Kessl.). Wesołówka — las, 2 VI 1976, na dolnej stronie liści *Acer campestre*, uskrzydłone dzieworódki barwy ciemnobrunatnej odwiedzane przez mrówki.
20. *Periphyllus obscurus* Mamont. Ciecanki — przydroże, 29 IX 1978, na blaszkach i ogonkach liściowych *Acer campestre*, bezskrzydłe dzieworódki odwiedzane przez mrówki.
21. *Periphyllus testudinaceus* (Fern.). Zawieprzycy — park, 16 VI 1976, na dolnej stronie liści *Acer campestre*, diapauzujące larwy.
22. *Chaitophorus capreae* (Mosl.). — Dratów — obrzeże jeziora, 1 VI 1978, na dolnej stronie liści i korze młodych gałązek *Salix aurita*, bezskrzydłe dzieworódki barwy jasnozielonej, 13 VI 1978, na liściach *S. caprea*, bezskrzydłe dzieworódki barwy białej.
23. *Chaitophorus leucomelas* Koch. Dratów — nad kanałem, 5 VII 1978, na dolnej stronie liści i młodych pędach odrostów *Populus canadensis*, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki odwiedzane przez mrówki.

24. *Chaitophorus populeti* (P a n z.). Wesołówka — brzeg lasu, 17 VI 1975; Nadrybie — łąka, 5 VII 1978, na wierzchołkach młodych gałązek *Populus tremula*, bezskrzydłe dzieworódki zawsze odwiedzane przez mrówki.

25. *Chaitophorus salicti* (S c h r.). Ciechanki Krzesimowskie — łąka, 14 VII 1978, na dolnej stronie liści *Salix aurita*, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki odwiedzane przez mrówki.

26. *Chaitophorus salijaponicus niger* M o r d v. Ciechanki Krzesimowskie — przydroże, 3 VIII 1976, na liściach *Salix fragilis*, bezskrzydłe dzieworódki.

27. *Chaitophorus truncatus* (H a u s m.) Dratów — łąka, 5 VII 1978; Nadrybie — łąka, 19 VII 1978, na dolnej stronie liści *Salix purpurea*, zawsze nieliczne bezskrzydłe dzieworódki.

28. *Sipha elegans* d e l G u. Nadrybie — łąka, 2 VII 1978, na liściach *Agropyron repens*, bezskrzydłe dzieworódki.

Lachnidae

29. *Lachnus roboris* (L.). Wesołówka — las, 8 VII 1976, na korze młodych gałązek *Quercus petraea*, bezskrzydłe dzieworódki odwiedzane przez mrówki.

30. *Trama troglodytes* v. H e y d. Ciechanki — ugór, 27 VII 1976, na dolnych liściach i korzeniach *Sonchus arvensis*, w kopczykach ziemi naniesionej przez mrówki, bezskrzydłe dzieworódki.

31. *Cinara juniperi* (D e G e e r). Wesołówka — las, 20 X 1977, na młodych gałązkach *Juniperus communis*, bezskrzydłe dzieworódki.

32. *Cinara pinea* (M o r d v.). Wesołówka — las, 19 V 1975; Ciechanki Krzesimowskie — młodnik, 6 VII 1976, na młodych pędach *Pinus silvestris*, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki odwiedzane przez mrówki.

33. *Cinara pini* (L.). Wesołówka — las, 19 V 1976; Ciechanki Krzesimowskie — młodnik, 20 VI 1978, na młodych gałązkach między szpilkami *Pinus silvestris*, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

Aphididae

34. *Pterocomma populeum* (K a l t.). Dratów — pobrzeże kanału, 14 VIII 1977, na odrostowych gałązkach *Populus nigra*, jedna bezskrzydła dzieworódka i larwy odwiedzane przez mrówki.

35. *Pterocomma salicis* (L.). Ciechanki Krzesimowskie — przydroże, 15 VI 1976; Wesołówka — brzeg lasu, 7 V 1976; Dratów — pobrzeże jeziora, 13 VI 1978; Nadrybie — łąka, 5 VII 1978, zawsze na korze 1-, 2-letnich gałązek wierzb: *Salix aurita*, *S. caprea*, *S. fragilis*, bezskrzydłe dzie-

woródki licznie, uskrzydłone dzieworódki pojedyncze, zawsze odwiedzane przez mrówki.

36. *Hyalopterus pruni* (Geoff.). Wesołówka — łąka, 8 VII 1976; Dratów — łąka, 9 VII 1977, na górnej stronie liści *Phragmites communis*, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

37. *Rhopalosiphum insertum* (W alk.). Wesołówka — las, 7 V 1976, na dolnej stronie liści *Sorbus aucuparia*, założycielki rodu i larwy odwiedzane przez mrówki.

38. *Rhopalosiphum nymphaeae* (L.). Zawieprzyce — park, 19 V 1975, na młodych pędach i liściach *Prunus spinosa*, uskrzydłone dzieworódki odwiedzane przez mrówki.

39. *Rhopalosiphum padi* (L.). Wesołówka — brzeg lasu, 20 VI 1976, na liściach *Padus avium*, nieliczne bezskrzydłe dzieworódki.

40. *Schizaphis scirpi* (P a s s.)*. Dratów — brzeg jeziora, 5 VII 1978, w pochwach liściowych *Typha latifolia*, bezskrzydłe dzieworódki.

41. *Aphis acetosae* L. Zawieprzyce — łąka, 17 VI 1975; Ciechanki Krzesimowskie — łąka, 15 VII 1975, na łodydze i w kwiatostanach *Rumex acetosa*; Dratów — łąka, 5 VII 1978, na łodygach *R. obtusifolius*, zawsze uskrzydłone i bezskrzydłe dzieworódki odwiedzane przez mrówki.

42. *Aphis affinis* del Gu. Nadrybie — łąka, 5 VII 1978, na liściach *Mentha aquatica*, bezskrzydłe dzieworódki.

43. *Aphis chloris* Koch. Ciechanki Krzesimowskie — zbocze kserotermiczne, 15 VII 1978, na łodydze *Hypericum perforatum*, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki odwiedzane przez mrówki.

44. *Aphis confusa* W alk.* Ciechanki Krzesimowskie — zbocze kserotermiczne, 6 VII 1978, na łodydze *Knautia arvensis*, bezskrzydłe dzieworódki odwiedzane przez mrówki.

45. *Aphis craccae* L. Ciechanki Krzesimowskie — zbocze kserotermiczne, 15 VIII 1975; Dratów — pobrzeże jeziora, 2 VII 1976, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki; Ciechanki — zbocze kserotermiczne, 9 IX 1975, samice amfigoniczne, na *Vicia cracca* zawsze odwiedzane przez mrówki. Powodowały zniekształcenie pędów.

46. *Aphis craccivora* Koch. Ciechanki Krzesimowskie — przydroże, 15 VII 1975, na wierzchołkach pędów *Vicia villosa*; Ciechanki, między kwiatami i na młodych pędach *Lathyrus laevigatus*, bezskrzydłe dzieworódki.

47. *Aphis epilobii* Kalt. Dratów — pobrzeże jeziora, 3 VII 1976, na wierzchołkach pędów i liściach *Epilobium palustre*, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

48. *Aphis eryngiglomerata* B o z k h o.* Ciechanki Krzesimowskie — zbocze kserotermiczne, 6 VII 1976; Ciechanki — ugor, 27 VII 1976, na *Eryngium planum*, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki zawsze odwie-

dzane przez mrówki. Gatunek ten często występuje w mieszanych koloniach z *Aphis fabae*. Jest to gatunek subpontyjski, znany u nas dotąd jedynie z góry Wieprzyckiej k. Kątów.

49. *Aphis evonymi* F.* Zawieprzyce — park, 5 V 1975, założycielki rodu z larwami, 23 IX 1975, uskrzydłone dzieworódki; Ciechanki Krzesimowskie — zbocze kserotermiczne, 22 V 1976, w mieszanych koloniach z *Aphis fabae* bezskrzydłe dzieworódki, zawsze na dolnej stronie liści *Evonymus verrucosa*, odwiedzane przez mrówki.

50. *Aphis fabae* Scop. Zawieprzyce — park, 15 VII 1976, na *Atriplex hortense*; Ciechanki Krzesimowskie — zbocze kserotermiczne, 22 V 1976, na *Evonymus verrucosa*, założycielki rodu i bezskrzydłe dzieworódki obok *Aphis evonymi*, 22 VI 1976, na *Eryngium planum*, razem z *Aphis eryngiiglomerata*, 4 VII 1976, na *Arctium lappa*; Ciechanki — zbocze kserotermiczne, 22 V 1976, na *Evonymus europaea*, założycielki rodu z larwami, 6 VI 1978, na *Urtica dioica*, *Rumex acetosella*, *Cichorium intybus*; Dratów — łąka, 6 VII 1976, na *Tripleurospermum inodorum*, obok *Brachycaudus cardui*. Zawsze, prócz założycielek, które występowały pojedynczo, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki w licznych koloniach, odwiedzane przez mrówki.

51. *Aphis fabae cirsiacanthoidis* Scop. Ciechanki — łąka, 26 VI 1975, na młodych pędach i dolnej stronie liści *Carduus nutans*, bezskrzydłe dzieworódki.

52. *Aphis farinosa* Gmel. Zawieprzyce — park, 5 V 1975, założycielki rodu; Nadrybie — łąka, 17 VI 1978, bezskrzydłe dzieworódki, zawsze na dolnej stronie liści *Salix caprea*, odwiedzane przez mrówki.

53. *Aphis forbesi* Wee d. Wesołówka — las, 27 VII 1976, na dolnej stronie liści *Fragaria vesca*, bezskrzydłe dzieworódki odwiedzane przez mrówki.

54. *Aphis frangulae* Kalt. Wesołówka — brzeg lasu, 7 V 1976, w pąkach liściowych *Frangula alnus*, pojedyncze założycielki rodu; Ciechanki — łąka, 8 VII 1976, na spodniej stronie liści *Lysimachia vulgaris*, bezskrzydłe dzieworódki odwiedzane przez mrówki.

55. *Aphis galiiscabri* Sch r. Ciechanki — zbocze kserotermiczne, 15 VI 1976, na szczytach zdeformowanych łodyg *Galium verum*, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

56. *Aphis grossulariae* Kalt. Ciechanki — zbocze kserotermiczne, 18 V 1977, na liściach *Ribes alpinum*, założycielki rodu i bezskrzydłe dzieworódki.

57. *Aphis idaei* v. d. Gott. Zawieprzyce — park, 20 VI 1977, na pozwijanych w gniazda liściach *Rubus idaeus*, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki odwiedzane przez mrówki.

58. *Aphis intybi* (Koch). Ciechanki Krzesimowskie — zbocze kse-

rotermiczne, 13 VIII 1978, na łądździe *Cichorium intybus*, bezskrzydłe dzieworódki odwiedzane przez mrówki.

59. *Aphis jacobaeae* S chr. Wesołówka — las, 6 VI 1977, na liściach i łądździe *Senecio vulgaris*, bezskrzydłe dzieworódki.

60. *Aphis lambersi* (B ö r n.). Ciechanki — łąka, 27 VII 1976; Ciechanki Krzesimowskie — łąka, 13 VII 1978, na dolnej części łądygi i szyjce korzeniowej, w kopczykach ziemi naniesionej przez mrówki, *Daucus carota*, bezskrzydłe dzieworódki.

61. *Aphis lotiradicis* S t r o y a n.* Dratów — łąka, 5 VII 1978, na szyjce korzeniowej *Lotus corniculatus*, bezskrzydłe dzieworódki.

62. *Aphis mammulata* G i m. et H. R. L.* Wesołówka — brzeg lasu, 8 VII 1976, na dolnej stronie liści i szypułkach owocowych *Frangula alnus*, bezskrzydłe dzieworódki odwiedzane przez mrówki.

63. *Aphis nasturtii* K a l t. Zawieprzyce — las, 23 IX 1975, na spodniej stronie liści *Rhamnus cathartica*, uskrzydłone dzieworódki i uskrzydłony samiec.

64. *Aphis plantaginis* G o e t z e.* Zawieprzyce — brzeg lasu, 14 VII 1977, u nasady rozetki liściowej i na dolnej stronie przyziemnych liści *Plantago maior*, bezskrzydłe dzieworódki odwiedzane przez mrówki.

65. *Aphis pomi* D e G e e r. Ciechanki — sad, 31 VII 1978, na blaszkach i ogonkach liściowych *Malus domestica*; Ciechanki Krzesimowskie — zbrocze kserotermiczne, 14 VII 1977, na liściach *Crataegus monogyna*, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

66. *Aphis pseudocomosa* S t r o y a n.* Ciechanki Krzesimowskie — łąka, 15 VI 1976, na dolnej stronie liści i na łądździe *Lathyrus pratensis*, bezskrzydłe dzieworódki. Znany dotąd tylko z okolic Suwałk i Chrzanowa.

67. *Aphis rumicis* L. Dratów, 6 VII 1976; Wesołówka — ugór, 14 VII 1977, w kwiatostanach *Rumex obtusifolius*; Nadrybie — łąka, 5 VII 1978, na dolnej stronie liści *R. aquaticus*, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

68. *Aphis salviae* W a l k.* Ciechanki — zbrocze kserotermiczne, 15 VI 1976, 6 VIII 1978, na łądździe *Salvia pratensis*, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki. Gatunek wybitnie kserotermofilny. Znany dotąd tylko z Wyżyny Małopolskiej.

69. *Aphis sambuci* L. Zawieprzyce — park, 26 VI 1975, na młodych pędach *Sambucus nigra*, 8 VII 1976, na dolnej stronie liści *Sonchus arvensis*, uskrzydłone i bezskrzydłe dzieworódki odwiedzane przez mrówki.

70. *Aphis schilderi* (B ö r n.)*. Ciechanki — zbrocze kserotermiczne, 13 VII 1978, na wierzchołkowych częściach pędu *Peucedanum cervaria*, bezskrzydłe dzieworódki odwiedzane przez mrówki. Gatunek wybitnie kserotermofilny, charakterystyczny dla *Coryleto-Peucedanetum*. Znany dotąd tylko z Wyżyny Małopolskiej.

71. *Aphis schneideri* (Börn.). Zawieprzyce — park, 19 VI 1976; Ciechanki, 31 VII 1978, na młodych pędach i liściach *Ribes vulgare*, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.
72. *Aphis solanella* Theob. Zawieprzyce — park, 6 VII 1975, na liściach *Evonymus europaea*, uskrzydłone dzieworódki.
73. *Aphis taraxacicola* (Börn.). Zawieprzyce — ugór, 27 VII 1976, na szyjce korzeniowej i przyziemnych liściach *Taraxacum officinale*, bezskrzydłe dzieworódki, mrówki obecne.
74. *Aphis umbrella* (Börn.). Zawieprzyce — park, 27 VII 1976, na dolnej stronie zwiniętych liści *Malva neglecta*, uskrzydłone dzieworódki.
75. *Aphis urticata* Gmel. Ciechanki Krzesimowskie — przydroże, 8 VII 1976, na liściach i łodydze *Urtica dioica* i *U. urens*, bezskrzydłe dzieworódki odwiedzane przez mrówki.
76. *Aphis viburni* Scop. Wesołówka — las, 9 VII 1977, na zdeformowanych liściach *Viburnum opulus*, bezskrzydłe dzieworódki.
77. *Aphis vandergooti* (Börn.). Wesołówka — łąka, 12 VIII 1975, na szyjce korzeniowej *Achillea millefolium*, bezskrzydłe dzieworódki w towarzystwie mrówek.
78. *Cryptosiphum artemisiae* Buckt. Zawieprzyce — park, 27 VII 1976; Ciechanki, 20 VII 1978, w zielonoczerwonych wyroślach na liściach *Artemisia vulgaris*, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.
79. *Anuraphis subterranea* (Walk.). Ciechanki Krzesimowskie — łąka, 20 VII 1978, w pachwinach liściowych i na szyjce korzeniowej *Heracleum sphondylium*, bezskrzydłe dzieworódki w towarzystwie mrówek.
80. *Dysaphis crataegi* (Kalt.). Zawieprzyce — łąka, 12 VIII 1975, u nasady łodygi i na szyjce korzeniowej *Daucus carota*, bezskrzydłe dzieworódki. Mrówki obecne.
81. *Dysaphis radicola* (Mordv.)*. Dratów — pobrzeże jeziora, 20 VIII 1978, u nasady łodygi *Rumex obtusifolius*, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki odwiedzane przez mrówki.
82. *Dysaphis plantaginea* (Pass.). Ciechanki — sad, 29 VI 1978, na dolnej stronie zwiniętych liści *Malus domestica*, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki odwiedzane przez mrówki.
83. *Brachycaudus helichrysi* (Kalt.). Wesołówka — ugór, 28 VI 1977, w wierzchołkowej rozecie liści *Erigeron canadensis*, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.
84. *Brachycaudus cardui* (L.). Ciechanki Krzesimowskie — zbocze kserotermiczne, 5 V 1975, na młodych pędach *Cerasus fruticosa* i na łodydze *Tripleurospermum inodorum*; Zawieprzyce — ugór, 15 V 1975, na pąkach kwiatowych i dolnej stronie liści *Cirsium lanceolatum*, 12 VIII 1975, na łodydze *Matricaria chamomilla*; Dratów — łąka, 6 VII 1976, na łodygach *Tripleurospermum inodorum* obok *Aphis fabae*; Ciechanki —

przydroże, 27 VII 1976, na pąkach kwiatowych *Senecio jacobaea*, zawsze bezskrzydłe dzieworódki.

85. *Brachycaudus lychnidis* (L.). Zawieprzyce — park, 26 VI 1975; Dratów — pobrzeże jeziora, 5 VII 1978, na łodydze i liściach *Melandrium album*, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki, zawsze odwiedzane przez mrówki.

86. *Brachycaudus napelli* (Sch r.)*. Ciechanki — zbocze kserotermiczne, 11 VII 1977, na młodym pędzie *Aconitum callibotryon*, bezskrzydłe dzieworódki odwiedzane przez mrówki. Znany dotąd jedynie z Warszawy i Zakopanego.

87. *Brachycaudus prunicola* (K alt.). Ciechanki Krzesimowskie — zbocze kserotermiczne, 6 VII 1976, na zwiniętych do dołu liściach *Prunus spinosa*, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki odwiedzane przez mrówki.

88. *Brachycaudus tragopogonis* (K alt.). Ciechanki — łąka, 26 VI 1978, na łodygach *Tragopogon pratensis*, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki odwiedzane przez mrówki.

89. *Semiaphis dauci* (F.). Ciechanki — łąka, 27 VII 1976, na skędzierzawionych liściach *Daucus carota*, bezskrzydłe dzieworódki.

90. *Hayhurstia atriplicis* (L.). Zawieprzyce — park, 14 VI 1977, na zwiniętych do góry liściach *Chenopodium album*, bezskrzydłe dzieworódki.

91. *Lipaphis erysimi* (K alt.)*. Dratów — obrzeże jeziora, 8 VII 1976, między zielonymi łuszczynkami *Rorippa silvestris* i na łodydze *R. amphibia*; Ciechanki — ugor, 5 X 1978, w kwiatach i na wierzchołku łodygi *Sinapis arvensis*, zawsze bezskrzydłe dzieworódki.

92. *Brevicoryne brassicae* (L.). Ciechanki Krzesimowskie — przydroże, 3 VII 1977, na liściach *Sinapis arvensis*, bezskrzydłe dzieworódki.

93. *Staegeriella necopinata* (B ö r n.)*. Ciechanki — łąka, 12 VIII 1977, w zwiniętych okólkach liściowych *Galium verum*, bezskrzydłe dzieworódki.

94. *Coloradoa absinthii* (Licht.). Nadrybie — łąka, 5 VII 1978, na młodych liściach *Artemisia absinthium*, bezskrzydłe dzieworódki.

95. *Coloradoa achilleae* H. R. L. Nadrybie — łąka, 5 VII 1978, na liściach *Achillea millefolium*, bezskrzydłe dzieworódki.

96. *Coloradoa artemisiae* (d e l G u.). Ciechanki Krzesimowskie — przydroże, 6 VII 1978, na liściach *Artemisia vulgaris*, bezskrzydłe dzieworódki.

97. *Cavariella aegopodii* (S c o p.). Ciechanki Krzesimowskie — przydroże, 30 VII 1977, w kwiatostanach *Anethum graveolens*, bezskrzydłe dzieworódki.

98. *Cavariella pastinacae* (L.). Ciechanki Krzesimowskie — przydroże, 6 VI 1976, na spodniej stronie liści *Salix cinerea*, bezskrzydłe dziewo-

ródki, 20 VII 1976, w kwiatostanach *Heracleum sphondylium*, uskrzydłone dzieworódki.

99. *Cavariella theobaldi* (Gill. et Bragg). Ciechanki — łąka, 6 VI 1976, na spodniej stronie liści *Salix cinerea*, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki, 31 VII 1978, na wierzchołkach pędów i w kwiatostanach *Pastinaca sativa* i *Heracleum sphondylium*, bezskrzydłe dzieworódki.

100. *Phorodon humuli* (Sch r.). Wesołówka — las, 30 VII 1976, na liściach *Humulus lupulus*, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

101. *Myzus cerasi* (F.). Ciechanki — sad, 3 VI 1977, w poskręcanych liściach *Cerasus avium*, bezskrzydłe dzieworódki odwiedzane przez mrówki.

102. *Myzus persicae* (S ulz.). Nadrybie — łąka, 20 VII 1977, na dolnej stronie liści *Plantago media*, bezskrzydłe dzieworódki.

103. *Paramyzus heraclei* Bör n. Ciechanki Krzesimowskie — łąka, 15 VIII 1977, na dolnej stronie lekko odkształconych przyziemnych liści *Heracleum sphondylium*, bezskrzydłe dzieworódki.

104. *Cryptomyzus galeopsidis* (K alt.). Wesołówka — ugór, 20 VII 1976, na łodydze *Galeopsis ladanum*, uskrzydłone i bezskrzydłe dzieworódki.

105. *Cryptomyzus ribis* (L.). Ciechanki — ugór, 5 V 1977; Zawieprzyce — park, 16 VI 1977, na liściach *Ribes rubrum*, bezskrzydłe dzieworódki.

106. *Nasonovia ribisnigri* (M osl.). Ciechanki — sad, 5 V 1977, na dolnej stronie liści *Ribes vulgare*, bezskrzydłe dzieworódki.

107. *Hyperomyzus lactucae* (L.). Dratów — przydroże, 20 VI 1976, 18 X 1978, na dolnej stronie liści *Sonchus oleraceus*, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki. W czerwcu zabarwienie mszyc zielone, w październiku — różowe.

108. *Hyperomyzus pallidus* H. R. L. Dratów — pobrzeże kanału, 8 VIII 1976, na dolnej stronie liści *Sonchus arvensis*, bezskrzydłe dzieworódki.

109. *Rhopalomyzus loniceræ* (v. Sieb.). Wesołówka — łąka, 21 VIII 1976, na dolnej stronie liści *Phalaris arundinacea*, bezskrzydłe dzieworódki.

110. *Rhopalosiphoninus caltae* (K och)*. Nadrybie — łąka, 22 VI 1977, na dolnej stronie liści *Caltha palustris*, bezskrzydłe dzieworódki.

111. *Aulacorthum solani solani* (K och). Zawieprzyce — park, 16 VII 1976, na dolnej stronie liści *Lamium album*, bezskrzydłe dzieworódki.

112. *Microlophium sibiricum* (M ord v.). Wesołówka — brzeg lasu,

12 VIII 1975, na dolnej stronie liści *Urtica urens*, bezskrzydłe dzieworódki.

113. *Metopolophium dirhodum* (W a l k.). Ciechanki — zbocze kserotermiczne, 12 V 1977, na młodych łodygach *Rosa canina*, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

114. *Acyrtosiphon caraganae* (C h o l.). Zawieprzyce — park, 7 VI 1976, 8 VIII 1976, na liściach i młodych pędach *Caragana arborescens*, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

115. *Acyrtosiphon pisum pisum* (H a r r i s). Ciechanki — zbocze kserotermiczne, 9 IX 1975, na liściach *Medicago sativa* i *Trifolium pratense*; Dratów — przydroże, 30 VI 1977, na liściach *Trifolium pratense*, zawsze pojedyncze bezskrzydłe dzieworódki.

116. *Macrosiphum euphorbiae* (T h o m.). Dratów — przydroże, 30 VI 1977, na zwiniętych brzegiem liściach *Papaver rhoeas*, bezskrzydłe dzieworódki.

117. *Macrosiphum gei* (K o c h). Wesołówka — las nad łąką, 12 VII 1975, na liściach *Geum rivale* i *G. urbanum*, bezskrzydłe dzieworódki.

118. *Macrosiphum rosae* (L.). Wesołówka — las, 17 V 1975, 9 IX 1976; Ciechanki — zbocze kserotermiczne, 5 VII 1978, na liściach i młodych łodygach *Rosa canina*, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

119. *Sitobion avenae* (F.). Wesołówka — ugór przy lesie, 17 VI 1975, w kwiatostanach *Juncus effusus*, *Agrostis vulgaris*, *Festuca pratensis*, *Bromus mollis*, *Holcus mollis*, *Anthoxanthum odoratum*; Ciechanki — przydroże, 29 VI 1978, w kłosach *Secale cereale*, *Agropyron repens*, *Dactylis glomerata*, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

120. *Sitobion fragariae* (W a l k.) *. Dratów — przydroże, 19 VI 1977, w kłosach *Poa annua*, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

121. *Corylobium avellanae* (S c h r.). Wesołówka — las, 15 VI 1976, na spodniej stronie liści *Corylus avellana*, uskrzydłone dzieworódki.

122. *Uroleucon cichorii* (K o c h). Ciechanki Krzesimowskie — zbocze kserotermiczne, 6 VII 1976, na pędach *Cichorium intybus*, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

123. *Uroleucon cirsii* (L.). Ciechanki — łąka, 6 VII 1976, na młodych pędach, liściach i wśród koszyczków kwiatowych *Cirsium palustre*, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.

124. *Uroleucon picridis* (F.). Ciechanki — przydroże, 14 VII 1978, na wierzchołkach pędów *Picris hieracioides*, bezskrzydłe dzieworódki.

125. *Uroleucon sonchi* (L.). Ciechanki — łąka, 29 VI 1978; Dratów — łąka, 27 VII 1976, na łodydze kwiatowej *Sonchus arvensis*, bezskrzydłe dzieworódki.

126. *Uroleucon aeneum* (H. R. L.). Dratów — przydroże, 8 VII 1976, na łodydze *Cirsium arvensis*, bezskrzydłe dzieworódki.

127. *Uroleucon jaceae jaceae* (L.). Ciechanki — ugór, 15 VIII 1975, na łądzy *Centaurea cyanus*; Ciechanki Krzesimowskie — zbocze kserotermiczne, 9 IX 1975, na łądzy *C. jaceae*, 6 VII 1976, na łądzy *C. mollis*, 8 VIII 1976, na łądzy *Serratula tinctoria*, zawsze bezskrzydłe dzieworódki.
128. *Uroleucon jaceae henrichi* (Börn.). Nadrybie — przydroże, 15 VI 1978, 23 IX 1978, na łądzy *Centaurea scabiosa*, bezskrzydłe dzieworódki.
129. *Uroleucon jaceae reticulatum* (H. R. L.)*. Ciechanki — zbocze kserotermiczne, 17 VI 1975, na młodych pędach *Centaurea rhenana*, bezskrzydłe i uskrzydłone dzieworódki.
130. *Uroleucon nigrocampanulae* (Theob.)*. Ciechanki Krzesimowskie — zbocze kserotermiczne, 17 VI 1975, na łądych *Campanula sibirica*, bezskrzydłe dzieworódki.
131. *Uroleucon simile* (H. R. L.)*. Ciechanki Krzesimowskie — zbocze kserotermiczne, 28 VII 1978, na łądzy *Erigeron acer*, bezskrzydłe dzieworódki.
132. *Uroleucon taraxaci* (Kalt.). Wesołówka — łąka, 15 VII 1975, na liściach *Taraxacum officinale*, bezskrzydłe dzieworódki.
133. *Macrosiphoniella absinthii* (L.). Nadrybie — łąka, 5 VII 1978; na młodych pędach i dolnej stronie liści *Artemisia absinthium*, bezskrzydłe dzieworódki.
134. *Macrosiphoniella artemisiae* (B. de F.). Dratów — łąka, 7 VI 1975; Ciechanki, 20 VI 1977; Nadrybie — łąka, 5 VII 1978, na młodych pędach i dolnej stronie liści *Artemisia vulgaris*, bezskrzydłe dzieworódki.
135. *Macrosiphoniella millefolii* (De Geer). Ciechanki Krzesimowskie — zbocze kserotermiczne, 15 VII 1975; Ciechanki — zbocze kserotermiczne, 15 VII 1975; Wesołówka — brzeg lasu, 15 VII 1975; Dratów — przydroże, 9 IX 1975; Nadrybie — łąka, 5 VII 1978, w kwiatostanach *Achillea millefolium*, bezskrzydłe dzieworódki i rzadko uskrzydłone dzieworódki.
136. *Macrosiphoniella tanacetaria* (Kalt.). Wesołówka — brzeg lasu, 16 VIII 1976, na wierzchołkach pędów i spodniej stronie liści *Tanacetum vulgare*, bezskrzydłe dzieworódki.
137. *Macrosiphoniella usquertensis* H. R. L.* Ciechanki Krzesimowskie — zbocze kserotermiczne, 9 IX 1975, na dolnej stronie przyziemnych liści *Achillea millefolium*, bezskrzydłe dzieworódki.
138. *Macrosiphoniella oblonga* (Mordv.). Nadrybie — przydroże, 5 VII 1978, na dolnej stronie liści *Artemisia vulgaris*, pojedyncze bezskrzydłe dzieworódki.

139. *Metopeurum fuscoviride* Stroyan. Wesołówka — ugór, 27 VIII 1976; Ciechanki, 3 VIII 1976, na łodydze kwiatowej *Tanacetum vulgare*, bezskrzydłe dzieworódki odwiedzane przez mrówki.

140. *Microsiphum woronieckae* Judenk. Wesołówka — ugór, 23 IX 1975, na szyjce korzeniowej *Artemisia vulgaris*, pod kopczykami ziemi naniesionymi przez mrówki, bezskrzydłe dzieworódki.

141. *Amphorophora gei* (Börn.)*. Wesołówka — łąka, 27 VII 1977, na dolnej stronie przyziemnych liści *Geum rivale*, bezskrzydłe dzieworódki.

142. *Amphorophora idaei* (Börn.). Wesołówka — las, 17 V 1975, założycielki rodu z larwami, 12 VIII 1976, bezskrzydłe dzieworódki, zawsze na dolnej stronie liści *Rubus idaeus*.

143. *Amphorophora rubi* (Kalt.). Wesołówka — brzeg lasu, 15 VI 1976, 27 VII 1977, na dolnej stronie liści i młodych pędach *Rubus plicatus*, pojedyncze bezskrzydłe dzieworódki.

144. *Megoura viciae* Buckt. Ciechanki Krzesimowskie — zbocze kserotermiczne, 7 VII 1978, na młodych pędach *Lathyrus pratensis*, bezskrzydłe dzieworódki.

PIŚMIENNICTWO

1. Chałubińska A., Wilgat T.: Podział fizjograficzny województwa lubelskiego. [w:] Przewodnik V Ogólnopolskiego Zjazdu Pol. Tow. Geogr. Lublin 1954, 3—44.
2. Szelegiewicz H.: Mszyce (*Homoptera*, *Aphidodea*) Mierzei Wiślanej ze szczególnym uwzględnieniem wydym nadmorskich. *Fragm. Faun.* **19**, 13, 349—394 (1974).
3. Szelegiewicz H.: Przegląd systematyczny mszyc Polski. *Zesz. Probl. Post. Nauk Roln.* **208**, 1—40 (1978).

РЕЗЮМЕ

В результате исследований, проведенных в 1975—1978 гг. на территории трех физиографических регионов Люблинщины (Ленчиньско-Влодавское поозерье, Дорохуская низменность и Луцковская равнина), зарегистрировано 144 видов и подвидов тли; их список приложен к работе. 23 вида на территории Люблинщины до сих пор не отмечались (в списке обозначены звездочкой).

SUMMARY

On the basis of studies carried out in the years 1975—1978 in three physiographic regions of the Lublin region (Pojezierze Łęczyńsko-Włodawskie, Obniżenie Dorohuskie, Równina Łuszczowska) the author identified 144 species and subspecies of aphids whose inventory is presented in the paper; of these, 23 species had not been noted in the area so far (items denoted with an asterisk in the inventory).

